

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

STEV. 52

LJUBLJANA, DNE 23. DECEMBRA 1937

LETO X.

Betlehemska zvezda

Največja zmeda vseh časov, ko se je človeštvo topilo po eni strani v nedopovedljivo razkošje rimskega imperialnega bogastva in blagostanja, po drugi strani pa je ječalo in umiralo v pomanjkanju in v sužnosti, v duhovni praznoti in neodrešenosti. Krivični družabni red, tepanje človeške svobode in dostojanstva je vpil po človeku, po Odršeniku. Da bi prišel sam Bog iz nebes in rešil človeštvo, so narodi želeli. In res, ko je hrepenenje in pričakovanje priraslo do neba, so se odprla nebesa in prisijala nam je betlehemska zvezda.

Tako reven in ubog je postal Odršenik, bil rojen v zakotnem judovskem mestu, v navadnem orientalskem živinskem hlevu, med živalmi na slami, v jaslih, sredi umazanosti in sitnega mrčesa, brez časti in bogastva! Jezus! Kristus. Močni, Bog, Knez miru.

Prinesel je na zemljo mir, ljubezen, resnico, luč, ki bo svetila v temo in pogansko praznino. Tudi nam je zasvetila v našo dušno temo in vsakdanjo dolgočasnost. Tudi naš krivični, zmedeni mrzli čas bi rada božična Luč ogrela, tudi nam je prineslo božje Dete božično veselo oznanilo. Vsem revnim in zašlim, ki tavajo v temi, v sužnosti in svetnosti.

Tudi vsem tistim, ki prezebajo v kletah, barakah in vagonih, na skladiščih in pod mostovi, ki iščejo dela in kruha od hiše do hiše in pritiskajo na toliko in toliko kljuk brezuspešno. Brezposelni in bolni, zavrnjeni in zaničevani! Vsej dolgi vrsti, ki vedno bolj in bolj raste v naš žalostni čas.

Mira je prineslo Dete vsem onim, ki zanj ne marajo, ki ga sovražijo, mu strežejo po življenju, ki ga preganjajo in kolnejo.

Vsem starim in mladim!
Na cesti in v hišah, ki so bili zapejani in zdaj prodajajo svojo čast, dušo in telo. Vsem, ki jih božja bližina boli in jim je vsaka beseda o neskončnem usmiljenju zoprna in pesem resnične ljubezni grenka.

Tako čudni smo vsi danes postali. Nič več nimamo toplih rok, ki bi pomagale bližnjemu, nimamo več ljubezni, ki bi se žrtvovala za druge, nimamo več prijaznih besed, ki bi v dvomu tavajočim svetovale!

Mimo naš beži življenje vseh tisočev in tisočev bratov in sester in komaj čutimo, da smo vsi ustvarjeni po isti božji podobi, da nam je vsem Bog oče, da nam je vsem dal novo zapoved Jezus Kristus. Kar pozabili smo, da je milost za nas, da smemo revnim pomagati, da pomagamo do pravice vsem, ki so jim jo vzeli!

Vsem tem revnim in ubogim mora zopet zasvetiti betlehemska Zvezda. Vse nas je Bog poklical, da odstranimo oblake, ki zakrivajo to Zvezdo, da bo mogla v ozke sobe, v tesne in vlažne koté tisočev in tisočev.

Ne samo poklical nas je, ampak kot dolžnost nam je naložil! Vsem po vrsti. Nihče se ne more izgovarjati.

Samo tako bomo podobni Kristusu postali, če bomo upodabljali Kristusa tudi v svojih bratih in sestrah. Tudi delavci v svojih delavcih in ustvarjenih in razpravljanjem in pisarjenjem! Tudi ne samo z zmerjanjem slabih in padlih. Danes je treba dejanj, ljubezni, potrpežljivosti, medsebojnega prenašanja in odpuščanja. Dejansko podpirati reveže in resnično pomagati!

Samo tako bodo revni sprejeli naše pomoči polne roke z veseljem: če bomo prinesli betlehemsko Zvezdo v srcu s seboj in jo približali vsem ubogim. Prav ista luč, ki je prisvetila na prvi sveti večer, mora zopet prisvetiti v naše delavske družine, v naša srca. Prav isto

ljubezen, ki jo je prineslo božje Dete, moramo prinesiti med revne in zaničevane! Pravo, odkritosrčno ljubezen, ki je polna zaupanja in božje topline, ki mora ogreti tudi najbolj mrzle duše.

To so edina darila, ki jih bomo prinesli na sveti večer Detetu v jaslice s skromnimi pastirci vred in počastili svojega Odršenika, ki je prinesel zopet pravico na svet vsem, ki so dobre volje.

Betlehemska Zvezda je zasvetila najprej revnim in ubogim premraženim pastirjem na betlehemske pašnike. Šele potem je svetila Trem modrim, ki so šli iskat novorojenega Kralja!

Koliko odličnikov po mesu in rodu in krvi, koliko modrijanov tega sveta je spalo tisto uro v mehkih posteljah in nikomur od teh ni bilo dano, da bi videl betlehemske Zvezde, da bi občutil veliko veselje, ki ga je prinesla sveta noč na zemljo.

Bog se je razodel malim, skrnil se je pa pred mogočniki, ki so v kraljevskih palačah, v bogatih hišah in odličnih domovih! Tudi mi mu pripravimo svoje

Blagoslovljen Božič vsem tovarišem in tovarišicam!

Načelstvo Jugosl. strok. zveze

skromne domove in ga sprejmimo z veseljem v svoje družine. Nam bo vsem sveti božični praznik svetel dogodek, ki nas bo spremljal v temnih in svetlih dneh skozi vse življenje. Betlehemska Zvezda bo tudi nas vodila v lepšo in srečnejšo bodočnost. V luči te Zvezde bo vse naše delo in ves naš trud blagoslovljen, poln zadovoljstva in veselja; vsak naš korak bo bliže božji ljubezni in pravici. V luči betlehemske Zvezde bomo postali vsi delavci in delavke še bolj tesno povezani med seboj v eno veliko družino božjih otroštv, bratje in sestre novorojenega Deteta v jaslicah v sveti božični noči!

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, bodi v teh lepih prazničnih dnevih naš bratski in sestrski pozdrav in bodimo vsi dobre volje, polni ljubezni, Luči in Resnice!

Strokovna poročila

Papirničarji

Vevče. Vse od 1. decembra dalje, ko so se začeli vplačevati prispevki za splošno starostno zavarovanje, ki začne izplačevati rente šele po 2. 4. odnosno 10 letih, je v našem podjetju trenje zaradi pokojninskega in preskrbninskega fonda, ki je obstojal od novembra 1928. leta dalje. To trenje obstoja predvsem v tem, ker je podjetje 1. septembra t. l. odpovedalo nadaljnje prispevke v fond, delavstvo pa je nato zahtevalo likvidacijo in izplačilo fonda. Podjetje pa se sedaj temu upira. Odbor fonda, ki obstoja iz paritetnega zastopstva delavstva in podjetja, ne pride do soglasja, ker vsaka stran zastopa nasprotno stališče.

Podjetje je sedaj ponudilo plačevati še naprej v fond tretjino prejšnjih prispevkov, kar bi zneslo ca. 30.000 dinarjev letno, če delavstvo prispeva ca. 90.000 din letno. Delavstvo je 7. t. m. o tem predlogu glasovalo v tajnem glasovanju in se skupno z delavstvom iz Goričan izjavilo s 419 glasovi za izplačilo fonda, medtem ko je bilo 120 glasov oddanih za nadaljnji obstoj fonda.

Zastopstvo podjetja pa sedaj ne pristane na celotno izplačilo, ampak samo na ono polovico, ki jo je vplačalo delavstvo. Druga polovica — kar sicer ni pravičen izraz, ker je ves fond last delavstva — pa naj bi ostala še nadalje. Tako so zaradi potrebne soglasja, da pride vsaj do začetka izplačil, zastopniki delavstva na zadnji seji predlagali, da se najprva polovica fonda izplača do aprila 1938, in sicer največ v treh obrokih. Zastopniki podjetja so pa stavili svoj predlog, naj bi podjetje počenši z januarjem 1938 vsak drugi mesec izplačalo vsoto 200.000 din, kar bi trajalo nekako do septembra 1938.

Tega trenja od vsega začetka do danes je največ krivo baš podjetje, ker ni upoštevalo predloga organizacij in ker je kljub določili pogodbe, da je plačevanje prispevkov od strani podjetja del medne kolektivne pogodbe, le-to odpovedalo. Danes pa lovimo rep izgubljenega zapanja.

Kovinarji

Kamnik. V zadnjem času prireja naša krajevna skupina kovinarjev v Kamniku večkrat članske sestanke. Velik del članstva se teh sestankov z zanimanjem udeležuje. V nedeljo smo zopet imeli člansko zborovanje. Tokrat je prišel med nas tov. Pukšič z Jesenic. Lepo po domače nam je razložil zgodovino delavske borbe za pravico in vsakdanji košek kruha. Pa tudi glede delavskih zapupnikov in delavskega tiska nam je dal obilo lepih pobud, ki naj jih v bližnji bodočnosti uveljavimo. Bil je res lep sestanek. Takih bi želeli še kar več.

Lesno delavstvo

Jezersko. V nedeljo smo se delavci iz jezerske okolice zopet zbrali na svojem delavskem sestanku. Za centralo se je sestanka udeležil tov. Ciperle iz Kranja. Poročal nam je o namenu in o potrebi strokovne organizacije. Razložil nam je v kratkem tudi delovanje obratnih zapupnikov. V prostem razgovoru smo se tudi dotaknili starostnega zavarovanja. Ugotovili smo, da uredba o starostnem zavarovanju ne odgovarja potrebam delavstva. V vsem nadaljnjem razgovoru smo prišli do spoznanja, kako nujno je potrebna strokovna organizacija. Zaradi tega se bomo ponovno oklenili naše JSZ ter ves svoj prosti čas posvetili njenemu napredku. Tovariši, do prihodnjega dajmo naše delo posvetiti temu, da pritegnemo v našo organizacijo vse delavstvo v našem kraju!

Kdo nosi posledice zadnje gospodarske krize?

V teku zadnjih dveh, oz. treh let smo imeli pri nas nebroj mezdnih gibanj, ki so se po večini vsa končala tako, da je šlo delavstvo v stavko. Dnevno časopisje in tudi drugi so zahtevali delavcev po izboljšanju njih položaja označevali za delo in demagoško hujskanje raznih podtalnih elementov, ki iščejo pri tem svojih koristih. Res je, da se v tem tam pritakne nekoliko demagogije in se je seveda tudi pri teh gibanjih. Tudi ti so le porabili priliko, ki se jim je nudila, vzroki teh gibanj pa so imeli svoj izvor globlji in povsem drugje. Tekom letošnjega leta so se razmere nekoliko ustabile. Zato moremo tudi bolj trezno presojati položaj in vzroke mezdnih gibanj, ki so se pred leti vršila. Mi smo sicer že takrat ugotovili, da je vzrok mezdnih gibanj težak gospodarski položaj delavstva — v katerega je zašlo zaradi brezposelnosti in znižavanja plač, ki so dosegla svoj višek v letih 1933-34.

Pri pregledu poročil, ki jih objavljajo »Središnja uprava za posredovanje rada v Belgradu« v svoji reviji »Socialni arhiv« in imajo tedaj poluraden značaj, se naše ugotovitve z njimi docela ujema. Tako pravi:

»Vzroki štrajkov so bili v poslabšanju gospodarskih in socialnih prilik delavstva v teku zadnje gospodarske krize. V času gospodarske krize so se delovne prilike in življenje širokih delovnih množic z veliko naglico poslabševale. Zaradi oslabljenja gospodarske delavnosti so delodajalci, da vzdržijo položaj, zniževali izdatke za delavske plače. Pod temi okolnostmi so bili delavci primorani delati pod vsakimi, pa naj bo še tako slabimi pogoji, samo da si ohranijo zaslužek. V letu 1935 in 1936 pa se je položaj nekoliko izboljšal. To je delavce napotilo, da so začeli akcijo za izboljšanje njihovega položaja. Iz navedenih razmer je treba presojati gospodarske vzroke štrajkovnih gibanj, ki so v letu 1936 dosegla svoj višek. Ti štrajki se razlikujejo od štrajkov v povojni dobi 1. po svoji številnosti in 2. značaju. Štrajki v l. 1935 se po obsegu in številu približujejo štrajkom v prvih letih po vojni. Leta 1922 je štrajkalo 29.242 delavcev, v letu 1935 pa 22.242. V letih od 1923-30 je vsako leto štrajkalo povprečno 7400 delavcev. Štrajki so bili povsem obrambnega značaja. Delavstvo je postavilo zahtevo po zvišanju plač,

ureditvi delovnih odnošajev s kolektivnimi pogodbami. Le na ta način so si delavci vsaj nekoliko izboljšali svoj položaj.

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu so znašali zaslužki delavstva zavarovanega pri tem zavodu:

Din	Manj napram letu 1930
1930	5.029.250.208 — Din...
1931	4.783.627.260 245.622.948
1932	3.949.639.753 1.079.620.450
1933	3.629.146.680 1.400.103.528
1934	3.626.625.648 1.402.624.560
1935	3.666.756.420 1.362.493.788

Iz teh podatkov sledi, da so delavci v času od l. 1930—1935 izgubili na zaslužkih okrog 6.5 milijard dinarjev. Razumljivo je, da je ta ogromna izguba na zaslužkih delavcev pustila težke posledice ne samo za delavstvo, marveč za vse naše narodno gospodarstvo.

Spričo teh števil se ni čuditi, da je delavstvo začelo borbo za izboljšanje svojih razmer. Delodajalci so ves čas gospodarske krize — na njen račun zniževali plače — čim so se pa razmere začele popravljati ni nihče hotel vrniti tega, kar je delavstvu vzel. Zato delavstvu drugega ni preostalo kot borba. Kljub temu, da si je delavstvo nekaj priborilo, vendar še dolgo ne bo izravnalo izgube, katero je v teku zadnjih let utrpelo.

Odbor »Strokovne zveze kovinarjev« na delu

Ožji odbor »Strokovne zveze kovinarjev JSZ« je imel svojo redno sejo v nedeljo, 19. t. m., v Kamniku. Sejo je vodil predsednik tov. Pukšič z Jesenic. Po prečitaniu zapisnika zadnje odborne seje in po ugotovitvi, da so bili vsi sklepi izvršeni, so podali poročila zastopniki posameznih krajevnih skupin. Poročila so bila zelo zanimiva. Iz vseh se je zrcalila velika skrb in delo, katerega tovariši funkcionarji vrše za izboljšanje delavskega položaja. Nato je podal kratko poročilo še tovariš tajnik Rozman. Važno je bilo to, da je »Strokovna zveza kovinarjev« v decembru preskočila tisoč članstva. Ker je bil sklep zadnje seje, da naj se polaga velika pažnja statistiki, je to oskrbel in razdelil navzočim odbornikom.

Za zaključek je bilo sprejetih več važnih sklepov za delo v prihodnjem letu.

Blagoslovljene in vesele božične praznike želi vsem tovarišem, sotrudnikom in prijateljem — uredništvo „Delavske Pravice“

NAŠ BOŽIČ

Najmočnejši vtis napravijo lepi božični prazniki na človeka, ko se malo globlje zamisli v njih pomen. Kako globoko v duši dobi svoj odmev zvonjenje svete noči, v kotu postavljene jaslice, polnočnica in veselo praznično razpoloženje svetega dne! Duša človeška išče umiritve, nečesa spokojnega, nečesa, kar je v popolnem nasprotju z današnjim življenjem ljudi in s splošnim pojmovanjem teh velikih dni v letu.

Že hipen pogled v družbo današnjega časa nam pokaže, da daje človek kljub vsem svojim modernim, že napol poganskim nazorom, še vedno nek pomen božičnim praznikom. Toda to je le v zunanostih in le v nekem zunanem razpoloženju človeka. Mnogi te dni le dobro jedo in pijejo, se fino oblačijo in zabavajo, pa lenuharijo. Pri drugih pa se v teh dneh vendarle toliko otaja okoli srca, da tudi ljubezen pride vsaj malo do izraza. Ti ljudje se hočejo nekako oddolžiti veliki ljubezni Stvarnika, ki je poslal svojega edinorojenega Sina, da reši človeštvo. Tak človek se spomni te dni kljub vsemu ubogih družin, ki trpijo mraz in pomanjkanje in krščanski čut mu narekuje, da se kot dobro situiran član družbe vsaj nekoliko oddolži tem žrtvam modernega časa. Nabirajo se zbirke, ki naj razvesele ob praznikih otroke revnih staršev, pa zapuščene in ostarele ljudi.

Toda vse to delo je le medel odsev tega, kar bi moralo biti vsak dan v letu. Je le nekaka sramežljiva oddolžitev modernega človeka, ki se celo leto peha le za materialne dobrine in za čim večje dobičke. Človek morda vsaj te dni začuti, kako prav na ta način silno greši vsak dan zoper svojega bližnjega z zniževanjem plač, z brezobzirnimi odpusti iz službe družinskih očetov in z vsakovrstnimi krivicami, ki se odražajo v teh sirotah, brezdomcih, lačnih in bednih ljudeh. Le majhen odstotek popravljenih krivic predstavljajo ti božični darovi dobro situiranih ljudi in le majhno je zadoščenje in darilo božičnemu Detetu v primeri s socialnimi grehi, ki se gromadijo skozi vse leto.

Čisto drugače pa obhaja božične praznike človek, ki v svoji duši stremi, da dojame resnično skrivnost teh lepih dni. V tem, kakor praznuje te praznike sedanja družba, bo doznal le senco velike ideje, ki jo predstavljajo veliki dnevi obhajanja Kristusovega rojstva.

Odmev božičnih dni je angelska himna, ki so jo ob rojstvu Kristusovem peli: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Mir... Išcite mir danes med posedujočimi ljudmi! Ali ga najdete? Ne! Materializem, lakomnost, častihlepnost in samoljubnost kraljujejo v njihovih srcih. Nikdar nimajo zadosti, vsak dan hočejo več in več. Moderni kapitalizem je popolnoma zaslužnil duše teh ljudi, da nimajo drugega ideala kot kopicenje zemskih dobrin brez konca in kraja. Nikdar nimajo duševnega miru, lov za molohom jih žene preko vseh ovir človeških pravic in božjih zakonov. Kdor jih opominja na vekovita načela Kristusova, tega proglase za komunista, za revolucionarja, za nezadovoljneža, za godrnjača, v našem ožjem krogu pa vsaj za slabega katoličana. Ne čudimo se borbi proti nam, ki po neznanih temnih potih prihaja od ljudi, ki zaradi

svoje duševne zaslužjenosti kapitalu ubijajo vse, kar jih opominja na nekaj, kar oni že davno več niso, vendar bi na zunaj še radi bili.

Kje naj iščemo božični mir?

Ali med delavstvom, ki je po večini še vedno pravi gospodarski in duševni suženj molohovega kraljestva? Delavec trpi, a ne ve zakaj. Rad bi si pomagal, toda ne ve kako. Vsiljena revščina gloda njegovo notranjost, kali njegov duševni mir, pomanjkanje in skrb mu jemljeta življenjsko veselje, ki bi ga bil tako potreben. Pričakuje pravice, usmiljenja in ljubezni, toda današnja družba teh božjih hčerk ne pozna. Mimo milijonov sirot, revežev, invalidov, pohabljenec, brezposelnih in komaj se preživljajočih se današnja zmaterializirana družba lovi za zlatom.

Ali naj iščemo mir med tistim delavstvom, ki v svoji življenjski borbi za materialne pravice človeka ne pozna prave upravičenosti te borbe, ki ne pozna temelja, na katerem mora sloneti vsaka borba proti zmaterializirani človeški družbi, to je Boga, Jezusa Kristusa? To delavstvo se bori proti Bogu s silnejšim zanosom, kot pa proti viru vsega zla, proti materializmu. Sovraštvo razjeda njihove duše, v krvavi maščevalnosti se stiskajo pesti, v kletvi iščejo pomirjenja svojih notranjih občutkov. Ali je v njih srcih božični mir? Prav gotovo ne.

Vse drugače praznuje božične praznike zaveden krščanski delavec, krščanski socialist, ki zna ločiti zrno od plev današnjega sveta. On doživlja božično skrivnost v svojem srcu brez obledelosti današnje družbe. V božičnem Detetu vidi svoje dostojanstvo in veliko resnico skrivnosti odrešenja. Kristus je nosilec enakosti vseh ljudi pred Bogom-Stvarnikom, nosilec pravice zatiranih in preganjanih, Odrešenik in Osvoboditelj človeštva in Zmagovalec ideje božjega otroštva nad suženjstvom materializma in teme. Vse svoje življenje se je boril za te vekovite resnice in neizprosno bičal usodne zmote človeštva. On sam je postal v tem neizprosnem boju žrtev nasprotujočih sil proti zmagi Resnice in Pravice.

Kristus je premagal zlobo človeštva in večno živi med nami. On nam je poroštvo zmage Pravice nad krivico. Zato pa mi dobro vemo, da je vzrok vse hudobije v današnji dobi človek sam in mi se borimo proti tej človeški krivici in zlobi. Ta globoka zavest v naših dušah nam odkriva vso veličino božične noči, vso njeno veliko skrivnost in nam diha v srca pravi božični mir; mir, ki ga ne more doumeti nihče drugi, kot tisti, ki je zaslutil dostojanstvo človeka v božji luči. Srečni smo kot pastirji svete noči...

To doživetje pa naj nam vliva tudi neuklonljivost in neustrašeno borbenost prvih mučenikov, ki so rajši vse pretrpeli, kakor pa da bi zatajili večne ideje. Božični prazniki nam bodo v svoji veličini dali novega ognja v borbi proti malikovalcem zlatega teleta kakor tudi v boju proti onim, ki hočejo služiti dvema gospodoma.

Resnica je le ena, Pravica le ena in v borbi za ti dve se bomo borili za zmago ideje božičnega Deteta. Njega samega pa prosimo, da nam da dovolj moči in vztrajnosti, da v tem velikem boju ne omahnemo.

Ž.

V vse obrate delavske obratne zaupnike!

To je važna ustanova v sklopu socialne zakonodaje. Najvažnejša naloga delavskih in nameščenskih zaupnikov je posredovanje med delavci in delodajalci ter skrb, da se pravilno izvajajo kolektivne in delovne pogodbe. Pozivamo vse delavstvo in nameščence, da to svojo zakonito pravico povsod uveljavijo in izvolijo v za to določenem času (v mesecu januarju) svoje obratne zaupnike.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zanimiv preklc

Jesenice, dne 14. decembra. Za 12. december so strokovne organizacije JSZ, NSZ in ZZZ kot podpisnice kolektivne pogodbe sklenile sklicati zborovanje delavstva KID. Na tem zborovanju bi se pričelo o položaju delavstva, o obratnih zaupnikih in o bratovski skladnici. Sklep je bil storjen, podpisala se je prijava na policijski komisariat ter se afiširalo vabilo. Ko se je vse to uredilo, pa pošlje ZZZ dopis, da ne bo sodelovala in to radi dveh razlogov. Prvič radi nepripravljenosti, ker ne ve, kaj naj se govori, drugič radi sestanka fantov in mož farne skupnosti. Tako ZZZ smatra, da je potreba za tako zborovanje več sestankov gospodarnih in morda tudi pismena predložitev poročil. Članstvo JSZ se ni čudilo temu nastopu ZZZ, ker mu je beseda »figura« dobro poznana, pač pa se čudi nepripravljenosti odborikov ZZZ, ker vendar vemo, kaj se je govorilo na njih sestankih, ter bi se mu vsaj to pogrelo in tako pokazalo delo ZZZ. V kakih gostilniških lokalih je toliko poročil in predlogov in se končno vname vroča debata, da na zadnje predsednik ZZZ sfrči iz lokala po kakem vročekrvnežu, ki ni delavskega stanu. O

takem delu verjetno ne morejo poročati na delavskem zborovanju in naj v bodoče še kar naprej tako rešujejo delavsko vprašanje. Delavstvo se pa za ZZZ ne zmeni in je že davno zavrglo teorijo o edinem grehu na tem svetu, o ubijanju človeka brez greha, o vrženem krogelcu, ker se mi zdi, da ne prihaja iz zdravih možgan. Tudi izjava merodajnega faktorja, da je ZZZ ustanovljena iz političnih potreb, daje jasek dokaz in popolno izpričevalo, da ta organizacija nima namena boriti se za delavstvo. Člani JSZ, kakor tudi ostalo delavstvo je že izpregledalo to komedijo ter odločno odklanja ZZZ, četudi se mu vsiljuje pod različnimi firmami, četudi se premlevajo razne zanimive izjave funkcionarjev JSZ, ki so namerno potvorne, vendar ne gredo v klasje in je delavstvo mnenja, naj vsak kida in počisti lasten gnoj. JSZ bo še naprej stala na stališču skupnega nastopa vseh strokovnih organizacij v borbi za delavsko dobrobit, ker iz tega namena tudi živi. V tem je imelo delavstvo zopet priliko razsoditi, v kateri organizaciji je njegovo mesto in katera organizacija je delavska.

Gradbeno delavstvo

Apače. Letošnja regulacija Mure se je že začela kar v petih odsekih. Delo je prevzela ljubljanska tvrdka Emil Tomazič za vsoto 910.000 din. Sedaj je zaposlenih že 60 delavcev in najetih bo najmanj še enkrat toliko. Izplačuje se samo minimalna meza 2.50 din na uro. Ker pa so težka dela tudi deloma nevarna za življenje, se delavstvo ne more zadovoljiti s tako nizkimi mezdami. Ugotovljeno je, da se ne izvajajo zakonite delavske pravice. Delo je nekako akordno, priganja se k čim večji storitvi, meza pa je urna. Delavstvo se je odločilo vstopiti v borbo za zboljšanje svojega položaja in se je 100% organiziralo v JSZ. V soboto, 11. t. m. je bil sestanek, na katerega so prišli delavci pri regulaciji kljub skrajno slabemu vremenu in blatni poti polnoštevno. Raz obrazov vseh je bilo spoznati odločno voljo samopomoči in sloge. Strokovni tajnik Rozman P. iz Maribora je obrazložil delavsko zakonodajo in važnost strokovne organizacije za izvajanje zakonov. Za zaupnike so bili izvoljeni tov.: Vogrinčič Franc, Pfeiler Franc, Propst Franc, Breit Rudolf in Herman Konrad. Določena je bila višina mezde, ki jo delavstvo hoče dobiti in s tem je začetek strokovne organizacije JSZ in njene borbe tudi na skrajnem koncu Slovenije. Zopet ena postojanka več.

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. Radi slabega vremena smo za dne 12. t. m. določeni sestanek preložili na poznejši čas. Bila je samo ožja seja obratnih zaupnikov in članov odbora skupine radi nekaterih važnosti v našem obratu, zlasti v boračevskem. Nekdo si je izmislil, da bi bilo potrebno izvajati silo in strah nad delavskimi obratnimi zaupniki. Volitve se bližajo in bi bilo najbrže dobro, če bi najboljši delavci ne hoteli radi pritiska od zgoraj ponovno prevzeti dolžnosti in skrbi delavskih obratnih zaupnikov. Toda to je račun brez krčmarja. Delavstvo dobro razume in zato vztraja na pravici svoje zakonite svobode, da bo volilo in izvolilo tiste in take tovariše za zaupnike, v katerih ima popolno zagotovilo, da se ne dajo ne prestrašiti, pa tudi ne podkupiti. Na seji je bil tajnik tov. Rozman Peter. Za Silvestrov večer pripravlja odbor skupine v gostilni Sterniša delavski družabni večer, s pestrim sporedom, na katerega vse člane že sedaj opozarja in vabi.

Tekstilno delavstvo

Maribor. Strokovna skupina tekstilnih delavcev v Mariboru se vedno bolj poživlja. V nedeljo, 5. t. m. se je vršil lepo obiskan sestanek tekstilnih delavcev iz tovarne Doctor in drug. Na sestanku je

Celje

Nerodna zadeva. Kdo bi si mislil, da »Slovenski delavec« tako temeljito prebere »Delavsko pravico«. Celu naše ponižno poročilo o predavanju o Hohoffu je našel, se spravil nanj ter žrtvoval dragocene kolonice na prvi strani za napad, ki na koncu izzveni v neizprosno izživljanje na odgovor. Hohoffu, nemškemu katoliškemu duhovniku bi bilo gotovo zelo nerodno, če bi še živel. Kdo bi si mislil, da bo še sedaj delal zgago. Ti reči! Sedaj bomo morali vse dati na stran in misliti samo na odgovor. Le kako bi zelenecem najbolj ustregli? Tem velikim skrbnežem! Da, res smo reveži, kar na komando bi morali v »pozor« odgovoriti gospodu... Kar sam naj si napiše odgovor — v svojem zelenem listu.

Bohinjska B strica

Prejeli smo tale uradni »popravek«: Šumska uprava kraljevine Jugoslavije v Boh. Bistrici pošilja v smislu čl. 26., odst. 1. na besedilo odstavka 3., stolpec tretji, stran 3. v rubriki »Po naših krajih« v dopisu »Iz Bohinja«, glasila »Delavske pravice« od 11. nov. 1937, št. 46, popravek, ki ga izvolite v smislu čl. 26., odstavek 1. in 27., objaviti na istem mestu in z istimi črkami kot prvotni članek: »Ni res, da se gospodom ne mudi z obračunom, res pa je, da se v pisarni Šumske uprave marljivo dela, da bi bili obračuni prej gotovi. Ni res, da se gospodom ne mudi z obračunom, ker imajo svoje prejemke urejene, res pa je, da je

poročal del. tajnik tov. Rozman Peter. Navzoči delavci in delavke so sprejeli soglasno te-le sklepe: Radi tega, ker tekstilno delavstvo v Mariboru ni organizirano, postaja položaj vedno bolj nevzdržen in obupen. Po nekaterih tekstilnih tovarnah tako strahujejo delavstvo, da niti na svoje sestanke ne upa, čeprav se ti vrše izven tovarne. Tako ne more, niti ne sme več iti naprej. Tekstilnemu delavstvu je potrebna enotna in močna strokovna organizacija in to po vse drugačni praksi, kot je bila dosedaj, ko so se delavci in njihove organizacije mnogo bolj med seboj trenjale in borile, kot pa skupno nastopale proti njihovim delodajalcem. Povsod med tekstilnimi delavci se mora začeti močno in obsežno gibanje za čim enotnejšo in močnejšo strokovno organizacijo. To organizacijo naj pa vodijo tekstilni delavci sami. Samo taka organizacija bo mogla uspešno braniti in zastopati potrebe in koristi tekstilnega delavstva.

sestava obračunov zaradi strogih in kompliciranih predpisov počasna, česar pa ni zakrivila Šumska uprava, temveč Okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki nam je prepozno poslal obračune za delavsko zavarovanje, katere pa smo zato morali še dvakrat vrniti zaradi popravka. Delo se oddaja potom javne ustmene licitacije in so delavci pred licitacijo obveščeni, da ne morejo pričakovati končnega obračuna pred prvim četrtletjem prihodnjega leta.

Priobčujemo ta »popravek«, čeprav ne odgovarja v celoti zakonitim predpisom. — Uredništvo.

Trbovlje

Vsem prijateljem lepe knjige. Strokovna skupina rudarjev je nanovo spopolnila knjižnico in nabavila mnogo lepih novih knjig, katere priporoča čitateljem, posebno delavcem. Knjige se izdajajo proti skromno nizki izposojnini vsako nedeljo v tajništvu od 9—11 dopoldne.

Škofja Loka

Naše zborovanje — dokaz naše moči in zavednosti. V nedeljo dopoldne se je vršilo zborovanje vsega v JSZ organiziranega škojloškega delavstva. Na zborovanju je govoril tov. Lojze Pukšič z Jesenic. V svojem jasnem govoru nam je očrtal tri važne stvari, katere so trenutno velikega pomena za posameznika kot za delavsko celoto. Te tri stvari so: delo v Jugoslov. strok. zvezi, obratni zaupniki in delavski tisk.

Kot odločen delavec in katoličan in zvest sin neobgljenega slovenskega naroda nam je tov. Pukšič nanizal vse, kar je danes za delavca nujno da vé, natočil nam je pa tudi čistega vina brez omamnih primesi in fraz. Ker bi bilo točno poročilo preobširno in ker so se istočasno vršila številna zborovanja širom naše zbičane Slovenije, bo gotovo govor o pomenu teh zborovanj na drugem mestu.

Eno pa moramo poudariti, in sicer to, da je kršč. soc. delavstvo doraslo nalogi, katera ga čaka v bodoče. Požrtvovalnost naših vodilnih tovarišev je res junaška, ker pač danes ne morejo pričakovati za svoje delo kaj drugega kot nerazumevanje in zaničevanje. Kajti danes se gotovemu delu katoliških ljudi ne zdi boj proti brezverskemu materializmu in kapitalizmu trenutno potrebnejši kakor pa boj na življenje in smrt proti zavednemu učenju katoliškemu delavstvu.

Zborovanje je pozdravil tudi g. župnik Podbevšek in izrazil zadovoljstvo nad izvajanjem tov. Pukšiča. Zelel je, da bi prišlo do enotnega krščanskega de-

Iz Slovenije v dravsko banovino

20 let slovenske politike

V delavskem strokovnem združevanju so bila dr. Kreku vzor strokovna društva, ki bi morala biti politično in kulturno popolnoma indiferentna. V nekem referatu na Dunaju je zahteval dr. Krek, naj država z zakonom ustvari obvezne, toda popolnoma avtonomne delavske strokovne organizacije, koder ne bi smeli priti vpoštev prav nič različni svetovni in politični nazori. Moškerčev referat, ki ga je dr. Krek pregledal in z njim soglašal, je zaradi jasnosti in radikalnih tez vzbudil veliko senzacijo.

Enotna fronta se je ustvarila l. 1900 v Vevčah ob izbruhu stavke. Krščanski socialisti in socialni demokrati so enotnost ohranili vse do konca stavke. Zakaj tudi ne še naprej, bo marsikdo vprašal. Skušali bomo po danih možnostih odgovoriti na to tehtno vprašanje. Toda kasneje.

Tudi v tovarni vžgalice v Ljubljani se je ob stavki leta 1900. združilo vse delavstvo v enotno fronto. In prav tako v dveh kasnejših stavkah v Vevčah in Medvodah.

Klasičen primer delavske skupnosti in enotnosti pa je dalo delavstvo ob veliki stavki l. 1904 na Javorniku in na Jesenicah. Pri Kranjski industrijski družbi niso hoteli ugoditi skromnim in upravi-

čenim zahtevam delavstva. Javornik je zastavkal. Jesenice (Sava) so se solidarno pridružile. Po 12-dnevni vzorni medsebojni slogi vsega delavstva — krščanskih socialistov in socialnih demokratov — je imela stavka popoln uspeh. V Ljubljani so prav tako v tobačni tovarni ob odpustu nekaterih delavcev vsi delavci brez izjeme in razlike enotno in složno stopili v stavko. Delavska sloga in enotnost sta prisilila vodstvo tovarne, da je vse odpuščene delavce zopet sprejelo nazaj na delo.

Med štrajkom na Javorniku in Jesenicah je »Slovenec« dne 26. aprila 1904 zapisal: »Prepričano je pa tudi vse delavstvo Kranjske industrijske družbe o potrebi strokovne organizacije. Delavstvo dobro ve, da le močno, nestransko strokovno društvo bode izvajalo delavstvu na miren in dostojen način svoje pravice.«

Dr. Krek je nato v Vevčah predaval o delavskem združevanju. Poročilo je napisal o tem predavanju Miha Moškerč, pred objavo pa ga je dr. Krek pregledal in cenzuriral. »Slovenec« ga je nato objavil. Tam beremo med drugim:

»V resnih časih živimo — sredi resnega gibanja delavskih stanov. Ako se to gibanje ne spravi na pravi tir, potem

gorje delodajalcem. Zato bi delodajalci morali sami želeli in delati na to, da se delavstvo pravno organizuje, ker le pri organiziranem delavstvu se more računati na mir in red, le organizacija, in sicer strokovna, delavskih množic, more preprečiti.

Potreba organizacije sledi nujno iz sedanjih razmer med delavci in delodajalci. Te razmere so se silno izpremenile tekom stoletij. V prvih časih krščanstva in tudi še v »temnem« srednjem veku je bil delavec ud družine, kjer je delal. Pri gospodarju je imel hrano, stanovanje in vse, kar je potreboval. Delavec je bil tesno spojen z družino, in ker je imel delavec več pravic in dobrot pri gospodarju, zato je imel tudi gospodar do njega več pravic.

Sedaj so razmere drugačne. Sedaj ima razmerje med delodajalcem in delavcem popolnoma značaj kupne pogodbe. Delavec nima drugega kot svoje telesne moči in da se more preživeti, proda svojo delavsko moč človeku, ki ima denar. Če se vprašamo, kaj je več vredno, ali delo ali denar, moramo pač priznati: delo je neprimerno več vredno, ker delo drži človekovo življenje in življenje človekovo se ne da odtehtati z zlatom. In vendar je ta kupčija delavskih moči na dnevnem redu. Kapitalist išče dobička in skuša poceni dobiti delavskih moči; delavec skuša zopet zase več dobiti. Kapitalisti so zase izrabili iznajdbe, stroje, ki izpodrivajo delavce in se ra-

bijo v njihovo škodo — ali naj pri tem delavci ostanejo brez pomoči? Ta samopomoč, pravična in poštena, je strokovna organizacija.

Organizirano delavstvo stopi lahko pred delodajalca ter mu mirmim potom razloži: S takim plačilom ne morem preživljati sebe in družine. Ta samopomoč delavcev je v sedanjih časih tembolj opravičena, ker je sedanja država zaščitnica in zagovornica delodajalcev. Ako delavec malo ostrejšše nastopi.

Organizirano delavstvo, in sicer brez ozira na politično mišljenje, organizirano v strokovnih družstvih, tako delavstvo lahko stopi mirno brez strasti pred delodajalca ter zahteva pravično ureditev plače. Ta skupna misel organiziranega delavstva, z drugo besedo, krščanska ljubezen, ki govori: vsi za enega, eden za vse — to je edina rešitev v sedanjem težkem položaju delavstva. In kolikor v tem smislu tudi socialna demokracija delavstvo združuje, smemo reči, dela, četudi nevede, vsled krščanskega duha, ki še več ali manj živi v nji.

Ali je opravičeno tako združevanje delavcev? Ne le opravičeno, ampak naravnost sveta dolžnost delavcev! Sveta dolžnost vsakega človeka je, da si z zadostnim živežem in zadostno obleko ter stanovanjem ohranja življenje in zdravje, sveta dolžnost, da nedeljski počitek obrne tudi v korist svoji duši. (Dalje.)

Doma in po svetu

80 delavcev KID je slavilo te dni 40-letnico dela v tovarni; eden (Rozman) pa je v tovarni že 58 let.

Občinske volitve so bile v nedeljo v Ljutomeru (1467 volilcev): JRZ 850, opozicija 199 — in v Mozirju (790): JRZ 427.

Zastopnika pri generalu Francu je imenovala jugoslovanska vlada v Belgradu. Je to upokojeni mornariški kapitan Mažuranič, ki je že odpotoval v Salamanco.

Pogodba o kulturnem sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo bo, kakor poročajo, kmalu sklenjena. V njej bo urejeno tudi vprašanje prosvetnega in kulturnega udejstvovanja Slovencev in Hrvatov v Italiji. Pravijo, da bo to zelo pomembna pogodba.

V ožjem odboru JNS v Belgradu so nekateri člani z dr. Kumanudijem na čelu nastopili za sodelovanje z JRZ režimom. Večina pa je bila mnenja, da sodelovanje ni možno. Dr. Kramer na seji ni bil navzoč.

600 milijard dinarjev se potroši na svetu letno za oboroževanje po poročilu Zveze narodov.

8 veleposestev, skupaj velika skoraj kot cela Gorenjska, je vrnila avstrijska vlada Habsburžanom. Vlada poroča zraven tega, da so ta veleposestva itak pasivna. Ubogi Habsburžani!

Vsa pozornost je obrnjena na Kitajsko po napadu Japoncev na ameriške in angleške bojne ladje. Amerika je sklenila poslati novo močno brodogradnjo v kitajsko-japonske vode. Ameriško javno mnenje je zelo razburjeno zaradi potopitve ameriške topničarke. Pričela se je agitacija, naj nikdo ne kupi nobenega japonskega blaga. Japonci kljub zgražanju in obsojanju vsega sveta — napredujejo. Pravijo, da je to »še začetak«. Japonci hočejo uničiti kitajsko armado popolnoma. Tako se fašizem utrjuje iz dneva v dan.

Japonska je z velikim veseljem pozdravila izstop Italije iz Društva narodov.

Novo kitajsko vlado so postavili Japonci v Peking. Njen program je sodelovati z Japonsko in Mandžurijo ter pobijanje komunizma. Njena naloga dejansko pa je, spraviti kitajsko ljudstvo pod jarem japonskega imperializma.

Napovedane ofenzive generala Franca ni. Po vsej Španiji je zavladovalo slabo vreme. Na mnogih krajih je zapadel sneg. Pač pa so začele sedaj ofenzivo republikanske čete in napredujejo pri Teruelu.

Shodi in sestanki

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev ima svoj redni članski sestanek v ponedeljek, 27. decembra ob pol 5 popoldne v prostorih tajništva. — Poročalo se bo o pravnih brat. skladnice, oziroma njega poslabšanju. Za člane je sestanek obvezen. Naj nihče ne manjka. — Veselo in blagoslovljeno novo leto vsem članom želi — odbor.

Rače. V nedeljo, 26. t. m. bo imela naša skupina opekarskega delavstva v Račah važen sestanek v gostilni »Falež«. Udeležite se ga vsi delavci! Sestanek bo ob pol treh popoldne. Govornik pride iz Maribora.

lavskega pokreta v Sloveniji. Ker je g. župnik že nešteto krat zastavil odločno besedo za delavstvo in ker se je do sedaj še vedno pokazal kot odločen nasprotnik vsake krivice, nemorale in nepoštenja, smo vsi tisti, ki vemo za njegova tih dela, g. župnika prav razumeli, njegove besede pa so nam dale tihega upanja, da na najhujše ni misliti.

Kljub zastrupljenemu ozračju, ki ga je ustvaril gotovi del katoliškega tiska, bomo ostali zagovorniki dobrih del, dejanj in ljudi, kakor smo to vedno bili. Gospodu župniku pa tudi s tega mesta — Bog plačaj!

Debata po zaključku govora tov. Pukšiča je pokazala, da je tudi delavstvo pričelo resno misliti s svojo glavo in da je in bo ostalo zvesto svoji JSZ in kršč. soc. načelom. — Delavec.

Delavska pravica

Izdaja vsak četrtek popoldne, v stališču pravnika dr. prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva s. 22/1. Neofrankova pisma so ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva cesta 22/1. Oglasi po coniku s telefon 2265. Številka čekovnega računa 14.998

Prejemna številka Din 1 — Cena: za 1 mesec Din 4 — za štiri leta Din 16 — za pol leta Din 20 — za celo leto Din 40 — za inostranstvo štane mesečno Din 7 —

Uredništvo in odgovarja: Ljubeck Peter. Izdaja za konzorcij Delavske pravice: S. Zumer. Za Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani: K. Čol

Delavska tiskarna

Prejeli smo za deleže: 15. t. m. Juvan, Količevo 300 din, skupina Javornik pristopnino 5 din; 20. t. m. Zore, Kamnik 200 din.

Pristopnino pa naj še pošljejo: Lavrenčič, Lešnik, Nagode, Pinter, skupina Huda jama in Jarše. Dalje na deleže vsi oni, ki ste z obroki zaostali. Položnice pošljemo po pošti. Na delo za nove člane »Delavske tiskarne«!

Več dopisov in člankov v tej številki zaradi pomanjkanja prostora ni moglo biti objavljenih. Na vrsto pridejo v novoletni številki, ki bo izšla v četrtek, 30. t. m. — Uredništvo.

Razno

V Ameriki je 15. decembra umrl g. Peter Bizjak, brat ge. Fani Gostinčarjeve, žene našega staroste Jožeta Gostinčarja. Pokojnik je bil mizar v neki clevelandski tovarni. Letos je praznoval 25 letnico poroke. V Ameriki je bil že dolgo let. Zapustil je ženo s tremi otroki, enega brata v Ameriki in v domovini tri sestre, katerih ena je uršulinka v škofjeloškem samostanu, dve sta pa doma v Vižmarjih, ena na domu, g. Fani pa pri sosedu, našemu Jožetu. Pokojnik naj počiva v miru, preostalim pa naše prisrčno sožalje, posebno pa ge. Fani, ki prav materinsko skrbi za našega osivelega Jožeta.

MALI OGLASI

Beseda 50 par

Vezavo vsakovrstnih knjig Vam izvrši solidno in poceni knjigovoznica Zupan, Ljubljana-Moste, Krekova 4. Pri večjih naročilih primeren popust.

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatorov, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritzner«, tudi na mesečne obroke. Priporočila se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

TRGOVINA

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA

priporočila svojo veliko

zalogo čevljev, lastnega izdelka za dame, gospode in otroke, dalje športne čevlje in gozdarce ter snežke in galoše najboljših svetovnih znamk po zmerno nizkih cenah.

Walter Briesley

Brezposelni

»Ha, moj mali deček!« jih je pozdravil dedek, ko sta stopila v hišo. »Pridi, da te vidim!«

Deček je stopil k drobnemu, krotkemu, sivolasemu možu, ki je sedel na stolu in strmel predse. Lončena pipa mu je počivala na rokah, ki jih je držal na kolenih.

»Stara mama je pravkar odšla na vrt. Čez eno minuto bo že tu.« Pogladi je dečka po svetlolasi glavi in nekam nagonski mu je pogled obstal na sinu, ki je sedel na zofo. »Ivan, ali si že kaj slišal, kaj je s tisto službo za pometača?«

»Nič še ne. Odločilo se bo na seji nočoj. Če je kdo dobil delo, bo izvedel šele v sredo zjutraj.«

»To bi bilo sijajno zate, če te sreča išče. Vendar po mojem bodo morali precej izbirati.«

»Pravijo, da je neki uradnik dejal, da jih bodo sprejeli dve sto.« Spačil se je in zasmejal. »Jaz nimam nič izgleda.« Videl je, kako oče boža Janka po glavi in nenadoma se je domislil: »Ali je Tom zdoma?«

»Ne, zgoraj v prvem nadstropju je. Ali ga kaj rabiš?«

»Rad bi, da bi mi ostrigel Janka, če utegne.«

V kuhinji se je nekaj zganilo in v sobo se je prižibala Ivanova mati, obilna ženiča šestdesetih let. Hodila je počasi. Ko se je pojavila, se je pozornost vseh obrnila nanjo. Bila je v hiši kakor deklica z lutko, kakor mlada mati s prvorojencem, kakor izmučena mati srednjih let in kakor samozadovoljna stara mati, ki pozdravlja svojo mladež. Ko je ugledala vnuka, se ji

Manufaktura - konfekcija:

J. OLUP

Ljubljana — Stari trg

se priporoča za nakup ženskega blaga in oblek, ter želi svojim odjemalcem vesele božične praznike

Oblat Aleksander

veletrgovina s čevlji

se priporoča za nakup vseh vrst čevljev, snežk, galoš itd.

Sv. Petra cesta št. 18

Kože

vseh vrst od divjačin kupuje stalno

ZDRAVIC, trgovina

Ljubljana, Stari trg

nasproti kavarne Zalaznik

Za božič:

Kravate

po 5, 7, 9, 12 din

Srajce

po 17, 19, 25, 39 din

Nogavice

po 2, 3, 4, 5, 7 din

Rokavice

po 5, 7, 9, 12, 15 din

Jopce

po 19, 29, 39 din

Klobuki

po 19, 33, 45, 58 din

Kje?

Pri Hinkotu v Kranju

Delavske cene!

Hitite!

IVAN ROZINA, Ljubljana

(prej »Orient«), telefon št. 39-25 trgovina barv, lakov in firnežev

Velika izbira kemičnih in oljnatih barv, šolskih, študijskih in umetniških barv, firneži, laki, steklarski in mizarški klej, šelak, špirit denat. »Arti-tuši, pastele ter sploh vse slikarske in pleskarske potrebščine. — Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. — Najnižje cene in najboljša postrežba.

Prodajalna: Tyrševa cesta (Dunajska), poleg trgovine Schneider & Verovšek

je razžaril obraz. Njene počasne, malo otožne besede so presecale tišino, ki je nastala v sobi, ko je vstopila.

»O, ljubček moj mali!« Sesedla se je na stol.

»Pridi in poljubi staro mamol!« Deček je stekel k njej. Največ pennyjev in popolpennyjev je dobil od nje. Poljubila ga je vroče in ga toplo ljubeče prižela k sebi. Deček se je pohlevno dal poljubljati. Globoko pa se je oddahnil, ko so se odprla vrata pri stopnicah.

»Stric Tom prihaja, kar mirno sedi!« Toda deček se ji je izmuznil in je odhitel k mlademu, tankemu, zlikanemu možu, ki je pravkar vzel čevlje izza ognjišča.

»Ali bi mi hotel porezati lase, stric?«

»Da. Poreži mu te lase. Cela griva mu že raste.«

Mladi mož si je zavezal čevlje. »Mati, dajte mi škarje, prav malo časa imam!«

Stara ženica se je rade volje dvignila s stola, čeprav je malo zastokala, s takim naporom je vstala. Odkar se je bila omožila (to je bilo pred osem in tridesetimi leti), je bila pri hiši za prostovoljno deklo in je nadzorovala gospodinjstvo. Na hišni opravi nisi videl tudi najmanjšega madeža. Miza je bila belo pognjena. Pohištvo je bilo zglajeno in se je svetilo. Tudi najtanjšega praška nisi videl na njem. Toda preveč občutljiva in malenkostna le ni bila stara mama. Ni se menila za ljudi, zlasti ne za otroke, ki so hodili po hiši. Če so kaj razbrskali, je takoj sama spravila v red.

Če je kdo prinesel blato na čevljih, je pa šla kar za njim s preprogo. Kadar je ocedila sobo, jo je ocedila in moralo je biti vse snažno. Če je šlo vse gladko, je pospravila in ocedila hišo pred kosilom in šele drug dan zjutraj si zopet videl njene priprave in orodje.

»Ali že kaj veš o delu za pometača! Ivan?« je vprašala in položila na mizo zeleno škatlico.